

Koliko smo kao nacija finansijski pismeni? M. Ralašić: Finansijska pismenost je kompetencija bez koje danas ne možemo zamisliti život!

14. PROSINCA 2022.

Pexels

Jedan od izazova s kojima se danas susrećemo, a posebice kada govorimo o mladima, zasigurno je pitanje finansijske pismenosti. Kroz sve dosadašnje članke u okviru ovoga projekta, pisali smo o važnosti finansijske pismenosti i njezinog utjecaja na svakodnevni život, stoga ćemo ovaj serijal zaključiti posljednjim člankom i jednostavnim pitanjem 'Koliko smo kao nacija finansijski pismeni?'

Za početak potrebno je definirati pojam finansijske pismenosti, a Organizacija za ekonomski razvoj i suradnju (OECD) kaže kako je finansijsko opismenjavanje proces u kojem finansijski potrošači/ulagači poboljšavaju svoje razumijevanje finansijskih proizvoda i koncepata te putem informacija, uputa i/ili objektivnih savjeta, razvijaju potrebne vještine i sigurnost kako bi postali svjesniji finansijskih rizika i prilika, bili u mogućnosti donositi utemeljene odluke i kako bi znali kome se obratiti za pomoć te poduzimati druge učinkovite mjere za poboljšanje svoje finansijske dobrobiti.

Drugim riječima finansijsku pismenost jednostavnije možemo definirati kao skup znanja, stavova i ponašanja čijom kombinacijom donosimo pravilne finansijske odluke i smanjujemo mogućnost poduzetničkih i osobnih grešaka. Također, finansijski pismena osoba sposobna je razumjeti finansijske proizvode, pridonijeti ekonomskom razvoju pojedinca i društva u cjelini, ali i izbjeći moguće rizike siromaštva.

RAZINA FINANCIJSKE PISMENOSTI U HRVATSKOJ RASTE, ALI NEDOVOLJNO

Prema rezultatima istraživanja finansijske pismenosti koje je provedeno 2015. godine, a koje se temeljilo na finansijskom znanju, finansijskom ponašanju i odnosu prema trošenju novca kao važnim komponentama koje čine finansijsku pismenost, Hrvati su ostvarili prosječnu ocjenu, 11,7 bodova od ukupno 21, odnosno 56%. Pet godina kasnije ponovljeno je istraživanje te rezultati iz 2019. godine govore kako razina finansijske pismenosti u Hrvatskoj raste pa je tako prosječna ocjena s 11,7 porasla na 12,3 boda ili 59% na ljestvici do 100. Ako usporedimo dobivene rezultate s ostalih 26 država uključenih u istraživanje, Hrvatska se nalazi na donjem dijelu ljestvice ispod prosjeka spomenutih zemalja. Kako smo u fokus ovoga serijala stavili mlade, upravo najranjiviju skupinu po pitanju razine finansijskih znanja, u nastavku ćemo se osvrnuti na novo istraživanje koje je provedeno upravo na ovoj skupini.

MLADI NEMAJU DOVOLJNO FINANCIJSKOG ZNANJA, ALI ŽELE ZNATI

U okviru projekta građani za 5! financiranog iz Fonda za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova, provedeno je istraživanje o finansijskoj pismenosti mladih. Istraživanje su proveli Institut za razvoj obrazovanja i partneri na projektu Štedopis, Hrvatsko debatno društvo, udruga Humanum i Norsensus Mediaforum iz Norveške. Istraživanje je obuhvatilo 412 učenika iz 8 županija: Bjelovarsko-bilogorska, Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Sisačko-moslavačka, Splitsko-dalmatinska, Virovitičko-podravski i Vukovarsko-srijemski.

Neposredno prije održavanja završne konferencije projekta Građani za 5!, javili smo se u Štedopis, **Institut za financijsko obrazovanje, udrugu koja uči mlade kako upravljati svojim novcem i kako pokrenuti svoj vlastiti posao. Osnovani su je** sveučilišni profesori, znanstvenici, novinari i poduzetnici da zajedno kreiraju inovativne programe financijskog obrazovanja s naglaskom na djecu i mlade.

– Štedopis se posebno zalaže za uvođenje sustavnog financijskog obrazovanja u osnovne i srednje škole i programa koji potiču financijsku pismenost djece i mladih stoga većinu naših radionica provodimo u partnerstvu sa školama diljem Hrvatske. Mi vjerujemo da financijsko obrazovanje treba biti besplatno za sve te da se najbolji rezultati ostvaruju ako ga provode nastavnici u svojim razredima – poručili su tada iz Štedopisa.

Upravo tako proveden je i projekt Građani za 5! putem kojega su sa učenicima održavane radionice nakon kojih je značajno promijenjen način razmišljanja, ali i financijski stavovi mladih.

– Nakon sudjelovanja u radionicama više od 90% učenika i učenica smatralo je da je važno znati upravljati novcem. U skladu s time, smatrali su i da trošenje novca treba pažljivo planirati, kao i da dio zarađenog novca treba izdvojiti za štednju. S druge strane, većina učenika i učenica ne slaže se da je financijska pismenost važna samo odraslima, kao ni da novac postoji samo za trošenje. Nakon radionice povećan je i postotak učenika i učenica koji smatra da je važno učiti o upravljanju novcem, iako su svjesni da dodatni nastavni sadržaj ujedno predstavlja i dodatno opterećenje za učenike – istaknula je **Ana Skledar Matijević** iz Instituta za razvoj obrazovanja kao zaključak rezultata istraživanja.

DJECA OD 'MALIH NOGU' TREBAJU SLUŠATI O FINANCIJSKOJ PISMENOSTI

Teme poput banaka, debitnih kartica, depozita, kreditnih kartica, kamatne stope ili proračuna, teme su o kojima djeca trebaju slušati od 'malih nogu' kako bi im kada to bude potrebno ti pojmovi bili normalni. Iako mladima nedostaje temeljnih financijskih znanja i vještina potrebnih za odgovorno upravljanje novcem poput kako i koliko štedjeti, razumijevanja platnih kartica (debitna vs kreditna) i financijskog planiranja (načini vođenja osobnog proračuna), istraživanje je pokazalo kako mladi žele učiti i imati znanja iz ovog područja jer žele znati raspolagati sa svojim džeparcem.

– Financijska pismenost je isto kao matematička ili informatička pismenost, to je jedna kompetencija bez koje uopće ne možemo zamisliti današnji život. Mladi ljudi čim završe škole ili fakultete i čim dobiju prvu plaću moraju znati raspolagati novcem, zbog toga je najbolje krenuti s edukacijom o financijskoj pismenosti u najranijoj dobi – izjavila je Marina Ralašić iz Štedopisa na konferenciji spomenutog projekta, koja je istaknula kako su teme financijske prirode koje su mladima inače dosadne, prilagodili njima i učinili ih zanimljivima na svojim radionicama.

FINANCIJSKU PISMENOST NUŽNO JE INTEGRIRATI U REDOVITU NASTAVU

I na samom kraju zaključit ćemo kako je važnost financijske pismenosti zaista neupitna, a njezina uključenost i društvo izrazito potrebna i neophodna, stoga ovakve projekte valja pozdraviti i priželjkivati ih još i više. No, istina je kako obrađivanje ove teme kroz projekte ne omogućava kontinuitet i što je još važnije ne obuhvaća sve učenike što znači da bi se prema tom principu nekim školama i učenicima moralo posrećiti da bi učili o financijskoj pismenosti. Stoga je nužno financijsku pismenost integrirati u redovitu nastavu.

(www.icv.hr, Ivana Vidas, foto: I. Vidas, Pexels)

Članak je napisan u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dio je cjeline „Financijska pismenost: test na kojem često padamo“